

SAMENVATTING

Bieleman, B., R. Mennes, M. Sijstra (2015)

Coffeeshops in Nederland 2014. Aantallen coffeeshops en gemeentelijk beleid 1999-2014

Dit rapport bespreekt de resultaten van de twaalfde meting van de monitor van het aantal gedoogde verkooppunten van softdrugs (coffeeshops) in Nederland en het gemeentelijk coffeeshopbeleid. In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) van het ministerie van Veiligheid en Justitie volgt onderzoeks- en adviesbureau INTRAVAL sinds 1999 de ontwikkelingen rond coffeeshops nauwgezet met behulp van deze monitor. Voor deze meting is in de periode maart 2015 tot en met april 2015 aan de verantwoordelijke ambtenaren een vragenlijst voorgelegd. De respons bedraagt evenals bij vorige metingen 100%. De monitor kent vier onderwerpen: aantallen coffeeshops; gemeentelijk beleid; handhavingsbeleid; en sanctiebeleid.

Aantallen coffeeshops

Eind 2014 telt Nederland 591 coffeeshops verspreid over 103 coffeeshopgemeenten. Daarmee ligt het aantal coffeeshops voor het eerst sinds de eerste meting in 1999 onder de 600. Ten opzichte van de voorgaande meting in 2012 - toen er nog 617 coffeeshops waren - is het aantal coffeeshops met 4,2% gedaald. De daling van het aantal coffeeshops in de afgelopen jaren blijft zich doorzetten, ook in 2015. Eind maart 2015 zijn er 582 coffeeshops in de 103 coffeeshopgemeenten. Vooral in de grootste gemeenten (meer dan 200.000 inwoners) is het aantal coffeeshops gedaald. In 1999 waren er 443 coffeeshops gevestigd in deze gemeenten, terwijl dit er in 2014 nog 297 zijn. Het gemiddeld aantal inwoners per coffeeshop ligt voor de 103 coffeeshopgemeenten eind 2014 op 32.459. Dit gemiddelde is iets hoger dan in 2012 (31.523).

De belangrijkste redenen dat er in de afgelopen twee jaar coffeeshops zijn verdwenen, zijn de handhaving van een afstandscriterium door gemeenten, sluiting als gevolg van een negatief BIBOB-advies en overtreding van de van toepassing zijnde gedoogcriteria door coffeeshops waarop zij definitief gesloten zijn.

Gemeentelijk beleid

In vergelijking met de voorgaande meting is in de beleidsvorm nauwelijks iets veranderd. Eind 2014 hebben 281 (69,7%) van de 403 gemeenten een nulbeleid en hebben 103 gemeenten (25,6% van alle gemeenten) een beleid waarbij coffeeshops worden gedoogd. Verder zijn er 19 (4,7%) gemeenten zonder beleid inzake coffeeshops.

Voor alle 103 gemeenten met een gedoogbeleid geldt dat zij een maximumbeleid hanteren. Voor 84 (81,6%) van de 103 gemeenten geldt dat het aantal coffeeshop gelijk is aan het maximum. In zes (5,8%) gemeenten is het aantal coffeeshops lager, terwijl (vorige meting 13%), in 13 (12,6%) gemeenten het aantal hoger is dan het maximum (vorige meting 16%).

Er zijn 45 (43,7%) coffeeshopgemeenten die van plan zijn hun beleid in de komende twee jaren te gaan wijzigen. Voorbeelden daarvan zijn: een actualisatie van het huidige beleid; het toevoegen van het Ingezetenen criterium (I-criterium); meer aandacht besteden aan de Wet BIBOB; en het toevoegen van nieuwe vestigings- of bijkomende criteria.

Handhavingsbeleid

Voor de handhaving van de meeste landelijke gedoogcriteria - A (geen affichering), H (geen harddrugs), O (geen overlast), J (geen jeugdigen) en G (geen grote hoeveelheden) - en de Maximale

handelshoeveelheid geldt, net als bij de vorige meting, dat een paar gemeenten dit niet in hun beleid hebben vermeld. De handhaving van het I-criterium (alleen ingezetenen van Nederland) is door beduidend minder gemeenten (68,0%) (in een handhavingsarrangement) vastgelegd.¹

Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 95 (92,2%) ten minste één vestigingscriterium in het coffeeshopbeleid opgenomen. Een afstandscriterium is door relatief de meeste gemeenten (84,5%) vastgesteld. Van de gemeenten met een afstandscriterium hebben 78 (89,7%) de minimale afstand tussen een coffeeshop en een onderwijsinstelling vastgelegd. De meeste (55,2%) hanteren een afstand van 250 meter of minder.

Er zijn 93 (90,3%) coffeeshopgemeenten die ten minste één bijkomend criterium in hun beleid hebben opgenomen. De meeste gemeenten (63,1%) richten zich met een bijkomend criterium op de beheerder van de shop en het personeel dat er werkzaam is.

Het praktische toezicht op coffeeshops is in het overgrote deel van de 103 coffeeshopgemeenten (65,0%) de gezamenlijke taak van politie en gemeente. Op basis van het beleid zouden in ruim de helft (53,4%) van de 103 coffeeshopgemeenten onaangekondigde controles bij coffeeshops moeten plaatsvinden. In relatief veel gemeenten (58,3%) is de controlefrequentie echter niet specifiek in het beleid vastgelegd. Wanneer dit wel het geval is, ligt deze vaak tussen twee en vijf controles per coffeeshop per jaar.

Sanctiebeleid

Van de 103 coffeeshopgemeenten hebben 97 (94,2%) de bestuursrechtelijk sancties voor het overtreden van de van toepassing zijnde gedoogcriteria formeel vastgelegd in het handhavingsarrangement. Voor 94 gemeenten (91,3%) geldt dat zij gebruik maken van een zogenoemd sanctietraject of stappenplan. Deze 94 gemeenten nemen daar doorgaans alle criteria in op. Een duidelijke uitzondering hierop is het relatief nieuwe I-criterium, dat in 2014 door 49 (52,1%) van de 94 gemeenten is opgenomen in het sanctietraject.

Bij een eerste overtreding van een criterium volgt meestal een formele waarschuwing. De meest gangbare sanctie bij de tweede en derde overtreding is sluiting van de coffeeshop voor bepaalde tijd. Bij de vierde en vijfde overtreding wordt vrijwel altijd overgegaan tot sluiting voor onbepaalde tijd, het intrekken van de gedoogverklaring of het definitief sluiten van de shop. Dit geldt niet voor het H- en J-criterium. Overtreding van deze criteria wordt coffeeshops zwaarder aangerekend dan overtreding van de andere landelijke gedoogcriteria. Bij een eerste overtreding hiervan gaan gemeenten doorgaans gelijk over tot het sluiten van de coffeeshop voor bepaalde tijd zonder een formele waarschuwing.

In totaal zijn in 2014 28 overtredingen van de gedoogcriteria geconstateerd in 21 verschillende gemeenten. Het vaakst werd de overtreding van de Maximale handelshoeveelheid vastgesteld, namelijk negen keer. Verder zijn acht overtredingen van bijkomende criteria geconstateerd. Overtreding van het H-criterium werd daarentegen geen enkele keer vastgesteld in 2014. De 28 geconstateerde overtredingen hebben in alle gevallen geleid tot een sanctie. In de meeste gevallen (16) werd een formele waarschuwing gegeven. Twee keer werd een dwangsom opgelegd. Negen keer moest de bewuste coffeeshop voor een bepaalde tijd sluiten en in één geval werd de gedoogverklaring tijdelijk ingetrokken.

---

¹ Uit een inventarisatie van het Ministerie van Veiligheid en Justitie blijkt dat het aantal coffeeshopgemeenten dat het I-criterium in het coffeeshopbeleid heeft opgenomen 76% is.